

Mimořádný informační buletín – srpen 2021

Vážení přátelé,

nastal druhý letní a zároveň i druhý prázdninový měsíc. Přejeme vám jeho prožití pokud možno podle vašich představ, i když ty mohou být dost odlišné od možností, které budete (budeme) mít. Po všech těch lockdownech, testování, omezeních při cestování i při návštěvách kulturních akcí došlo k určitému uvolnění, avšak přichází další mutace – delta, a s ní opět některá omezení, a to nejen na Slovensku. Tento stav zaznamenáváme na začátku července, kdy vzniká dnešní buletín, a co bude dál, neví nikdo. Proto nebudeme raději opakovat to, co slibujeme již několik měsíců: jsme připraveni se sejít a navázat na naši činnost, jakmile to dovolí „vyšší moc“. Kdy to bude? To neví ani ten otazník za předcházející větou. Snad se dožijeme

Následuje jako obvykle – kalendárium:

1.srpna 1832 Začala pravidelná doprava koněspřežní železnicí na trati České Budějovice – Linz.

1.srpna 1936 Poprvé v Československu je uveden do provozu fototelegraf (fax). Na hlavní poště v Jindřišské ulici v Praze je instalována převratná novinka, která umožňuje posílat textové zprávy, rukopisy, kresby apod. Vynález využívají hlavně média a zpravodajské agentury.

2.srpna 1892 V habsburské říši je zavedena nová měna – rakousko-uherská koruna, dělí se na 100 haléřů. Nahrazuje zlatky a krejčary. Za jednu zlatku dostanou lidé dvě koruny. Proto se v Čechách ještě i dnes desetikoruně lidově říká „pětka“.

3-4.srpna 1427 Husitské svazy porazily v bitvě u Tachova vojska třetí křížové výpravy. Zdali šlo o bitvu, posuďte sami. Když se husité přiblížili křížákům na dohled, ty zachvátila panika a utíkali ze svého tábora, zanechavše tam spoustu cenných věcí. Křížová výprava proti Čechům se rozpadla.

4.srpna 1306 Aspirace Přemyslovců se upíraly vedle Českého království do Polska, což znamenalo i vojenský zásah. Václav III. byl sice držitelem tří královských korun (české, polské a uherské), na uherskou však rezignoval kvůli věrolomné tamější šlechtě, a chtěl udržet aspoň korunu polskou. Vojenská výprava postupovala přes Moravu s přestávkou v Olomouci. Zde byl král Václav III. v tento parný letní den zavražděn. A tak po více než tři sta letech vymřel po meči rod Přemyslovců. Pachatel nebyl nikdy zjištěn, i když podezřelých bylo několik. Byli to jihočeští Vítkovci s ambicemi na trůn, stín podezření padl i na příslušníky polského či uherského tábora. A mimo podezření nezůstal ani římský král Albrecht Habsburský. Ve Zbraslavské kronice je ještě jedno jméno: „... pachatelem této nezměrné hanebnosti byl rytíř Konrád z Botenštejna, jenž drže v ruce zkrvavený nůž utíkal ...“

5.srpna 1619 U Dolních Věstonic na jižní Moravě byla vybojována jedna z prvních bitev třicetileté války. Mocná císařská armáda napadla Moravské markrabství, ale nepochodila. Ačkoliv moravský plukovník Fridrich z Tiefenbachu disponoval méně muži, díky zdařilé taktice zahnal císařské na útěk.

5.srpna 1646 Nezletilý Ferdinand IV. je slavnostně korunován českým králem, ačkoliv jeho otec Ferdinand III. ještě panuje. Zemřel ale v pouhých dvaceti letech na neštovice, aniž by fakticky vládl.

5.srpna 1772 V tento den Rakousko, Prusko a Rusko podepisují dohodu o rozdělení Polska. Král Stanislav II. August Poniatowski tomu nedokáže zabránit. Diplomát Jaroslav Kurfürst vysvětluje, že zdůvodnění bylo tradiční: „obnovení pořádku a klidu, podepření svobody národa v zájmu upevnění existence ...“ Do konce století nezbude z Polska nic.

6.srpna 1932 zemřel polárník a cestovatel Václav Vojtěch, který jako první Čech stanul na území Antarktidy.

7.srpna 1872 V Praze vypukla veliká aféra. Vyšlo najevo, že Karel Sabina, český spisovatel a novinář, radikální demokrat, dlouhé roky pracoval jako policejní konfident. Ke spolupráci s rakouskou policií svolil proto, aby mohl dál publikovat, neboť psaní bylo jeho jediným zdrojem obživy. Po tomto odhalení ho společnost zcela zavrhl. Národní listy, do kterých dlouhé roky psal, se od něj důrazně distancovaly. Byl označen jako zrádce národa. Musel se odstěhovat do Drážďan. Ke konci života se vrátil do Prahy, kde v chudobě a zapomnění zemřel (1877). Sabina napsal libreta Smetanových oper Prodaná nevěsta a Braniboři v Čechách, libreto k Blodkově opeře V studni, román Oživené hroby.

7.srpna 1877 Došlo k rozdělení Královských Vinohrad na dvě části. Z jedné vznikla samostatná obec Žižkov, když původní návrh Rudolfov se neujal. Prvním starostou Žižkova se stal Karel Hartig, který prosadil pojmenování ulic a náměstí podle husitských osobností. Mimochodem, tento Karel Hartig je volně zasazen i do knihy Vladimíra Neffa Zlá krev, jako podnikatelský partner hlavní postavy (Martina Nedobyla).

8.srpna 1900 Zemřel Emil Škoda, ve Štýrsku při cestě vlakem. Pochován je v rodinné hrobce na Mikulášském hřbitově v Plzni.

Narodil se v Plzni roku 1839, otec František byl lékařem, dědeček Jan kovářem, který zaměstnával až 20 dělníků. Po něm Emil zřejmě zdědil podnikatelské geny. Po vystudování gymnázia v Chebu sbíral zkušenosti na vysokých školách v Čechách i za hranicemi. Netrpěl nouzí a tak si mohl dovolit i stáže v Anglii, Francii, USA i v Prusku. Po vypuknutí rakousko-pruské války 1866 byl z Pruska jako občan nepřátelského státu vypovězen. Ihned po návratu do vlasti nastoupil do plzeňské strojírny, patřící hraběti Arnoštovi z Valdštejna. Hrabě neměl o podnik a jeho potřebnou modernizaci velký zájem a strojírnu Emilu Škodovi v roce 1869 prodal za 167 tisíc zlatých i s 33 zaměstnanci. Emil peníze získal dědictvím po matce, vypomohl mu i strýc František (lékař a profesor na vídeňské univerzitě).

Emil se stal vorkoholikem a totéž vyžadoval od spolupracovníků. Z malé továrničky během třiceti let vybudoval světoznámý mamutí podnik se čtyřmi tisíci dělníky a dvěma sty techniky. Že se v roce 1871 oženil, vzpomínáme i proto, že věno jeho manželky padlo na záchranu podniku po krachu na vídeňské burze. Ke strojárně přibyla roku 1884 ocelárna, a firma vyráběla ocelové odlitky a výkovky, dále strojní zařízení od cukrovarů až po automobily (například Škoda Popular). Podstatný podíl na výrobě měla i zbrojovka.

V Evropě 19.století neměly Škodovy závody konkurenci. Ale když se začaly objevovat obří koncerny, za kterými stály vlivné banky, rozhodl se Emil Škoda v prosinci 1899 firmu transformovat na akciovou společnost. Tím se stal už jen jedním z vlastníků, i když zároveň i generálním ředitelem. Po jeho smrti se generálním ředitelem stal Jíří Günther. Emilův syn Karel Škoda se stal jen Güntherovým zástupcem. V roce 1909 se Karel Škoda sice stal generálním ředitelem, ale jen do rozpadu monarchie. Pak prodal svoje akcie a vrátil se do Vídně, kde předtím žil.

9.srpna 1791 České stavy si vymohly na císaři a králi Leopoldovi II. vrácení českých korunovačních klenotů. Ty byly v roce 1637 převezeny z Prahy do Vídně, kde byly ukryty v císařské klenotnici před útokem Švédů na Prahu během 30leté války. V čase uložení ve Vídni

vzniklo i nové, honosnější žezlo a jablko, neboť ty původní svými jednoduchými tvary a absencí drahých kamenů přestaly plnit rostoucí nároky na reprezentaci. Původní klenoty z doby Karla IV. zůstaly uloženy ve vídeňské klenotnici Schatzkammer. Do Prahy vrácené, honosnější, jsou od roku 1791 uloženy v chrámu sv. Víta. V době jejich návratu do Prahy vznikla i tradice sedmi klíčů.

9.srpna 1792 Vnuk Marie Terezie František jde od korunovace ke korunovaci. Nejdříve ve Frankfurtu nad Mohanem přijal titul císaře Svaté říše římské a brzy poté přijal korunu uherskou. V uvedený den byl korunován v Praze jako český král František I.

9.srpna 1968 Československo navštěvuje prezident Jugoslávie Josip Bros Tito. Setkává se s prezidentem L.Svobodou a prvním tajemníkem ÚV KSČ Alexandrem Dubčekem. V ČSR vrcholí obrodný proces, Tito při jednání Dubčeka varuje, aby hrozbu možné reakce Moskvy na pražské události nebral na lehkou váhu ...

10.srpna 955 Na Řece Lech (Bavorsko) se střetla vojska Východofrancké říše s maďarskými nájezdníky. Na straně Němců bojoval i oddíl Čechů knížete Boleslava I. Vítězství této koalice změnilo poměry v Evropě, i Čechy se rozrostly o část Moravy. Maďaři přestali s výboji a usadili se.

10.srpna 1292 Václav II se od svého nástupu na trůn (1283) snažil a zpusťšenou zemi zveleboval. A tak v ten den založil ve Zbraslavi cisterciácký klášter. Svému otci, Přemyslu Otakarovi II, se ale podle některých (zvláště německých) pramenů nikdy nevyrovnal. To se dostalo dokonce do světové literatury. Florentský básník Dante Alighieri ve svém eposu Divina Commedia (Božská komedie) píše: „... mnohem lepší byl v plenkách než jeho syn Václav s vousy, jež nečinnost a rozmařilost sžírání.“ Václav byl prý psychicky labilní, měl i podlomené zdraví (tuberkulózu), nadměru pil, ale přesto bychom za ním našli i spoustu činů ku prospěchu země.

10.srpna 1420 Husitští radikálové vyplenili ten den zbraslavský klášter. Trestuhodné bylo především, že zhanobili mrtvolu krále Václava IV, který zde byl pohřben. Mrtvolu vyložili na oltář a do hrdla jí lili víno se slovy (která zaznamenal kronikář): „Však když jsi byl naživu, rád jsi s námi popíjel.“ Při odchodu klášter vypálili.

11.srpna 1882 V Praze je uvedena do provozu první telefonní ústředna.

12.srpna 1881 Shořelo pražské Národní divadlo. Dodnes platí oficiální verze, že k požáru došlo bez úmyslného zavinění: Kvůli nepříznivému počasí musela být přerušena oprava střechy. Rozžhavené uhlí z kamínek zámečníci uhasili a vysypali je do okapu. Nedostatečně uhašené uhlíky rozpálily měděné plechy, od kterých chytlo trámův. Existuje ale i verze, že nešlo o nedbalost, ale úmysl, jak píše spisovatel Miroslav Ivanov. Vyvrací možnost požáru od uhlíků a píše o úmyslu. Za požárem podle něj stojí místní Němci. Tehdy skutečně docházelo v Praze k česko-německým konfliktům. Požár byl navíc provázen dalšími nepříznivými okolnostmi: Nedala se spustit železná opona, oddělující hlediště od jeviště, čímž by se zabránilo šíření ohně. Oheň zpozorovali najednou jak strážník na ulici, tak divadelní hasič. Signál poslali morseovkou, na požární stanici však nezaznamenali místo požáru, což jejich zásah oddálilo asi o půl hodiny. A nakonec chyběla voda, tedy její tlak – na Karlově byla havárie potrubí a proud vody při hašení nedosáhl na střechnu divadla. A tak „kaplička“ shořela téměř do tla.

12.srpna 1914 Toho dne vznikla Česká družina jako základ budoucího československého vojska. Tvořili ji Češi, kteří před první světovou válkou přišli do carského Ruska za prací. Po vyhlášení mobilizace odmítli narukovat do rakousko-uherské armády. I když projevíli loajalitu carovi, hrozilo jim jako občanům nepřátelského státu vězení a pobyt na Sibiři. Padlo tedy rozhodnutí založit bojové uskupení, které by sdružovalo české dobrovolníky. Vznikl jeden prapor o síle 500 mužů. Přísaha České družiny a svěcení praporu se konaly později, v Kyjevě na Sofijském náměstí.

12.srpna 1928 Zemřel hudební skladatel Leoš Janáček. Byl nejen úspěšným skladatelem (opery Její pastorkyňa, Káťa Kabanová, Příhody lišky Bystroušky, Z mrtvého domu, orchestrální skladby Taras Bulba, Symfonietta atd.), ale i sběratelem moravských lidových písní. Byl ředitelem varhanické školy a profesorem mistrovské školy v Brně. Jeho jméno nese Janáčkova akademie múzických umění v Brně.

12.srpna 1961 Německá demokratická republika na základě dohody představitelů zemí Varšavské smlouvy začala v noci z 12. na 13.srpna neprodyšně uzavírat hranice se západním sektorem města Berlín. Pod dohledem armády začala výstavba Berlínské zdi. Postupně se vybuďovala železobetonová zeď se strážními věžemi a zátarasý. Během její existence, do konce studené války, při pokuse překonat ji zahynulo 239 lidí. Další desítky vykrvácely v zakázaném pásmu poté, co je postřelily východoněmecké hlídky.

13.srpna 1375 Markrabě Jan Jindřich založil v Brně kartuziánský klášter.

13.srpna 1929 V pražském kině Lucerna byl poprvé v Čechách promítán zvukový film – americký snímek Loď komediantů.

14.srpna 1431 Husité zvítězili nad křižáky v bitvě u Domažlic. „Zvuk válečného chorálu spolu s rachotem vozů vyděsil nepřítele natolik, že s velmi velikou bázni a strachem prchali a dříve než české vojsko spatřili, s vozy svými do bavorských lesů běželi“ píše se ve Starých letopisech českých. V čele husitů stál tehdy kněz Prokop Holý a chorál „Ktož jsou boží bojovníci“ skutečně křižáky znejistil a zapochybovali, na čí straně stojí Bůh ...

14.srpna 1436 Zikmund Lucemburský byl přijat husitskými stavý za českého krále. Situace po bitvě u Lipan otevřela cestu k tomu, aby na jihlavském sněmu Zikmund, v té době už římský císař, byl přijat za českého krále s tím, že bude respektovat dvojí víru – katolickou i kališnickou. Slib však už další rok porušil, když nechal popravit svého odpůrce Jana Roháče z Dubé.

15.srpna 1198 Přemysl Otakar I. byl korunován za českého krále. Stal se prvním, u koho mělo toto postavení dědičný charakter spojený s principem prvorozenosti. Z podnětu Filipa Švábského se korunovace konala v Mohuči. Přemyslu Otakarovi se vyplatilo podporovat Filipovu kandidaturu na římského císaře.

15.srpna 1307 Jindřich Korutanský byl zvolen českým králem. Po roce panování Rudolfa I.Habsburského, který u Horažďovic při trestné výpravě proti vzbouřencům Bavorovi III. ze Strakonice a Vilému Zajíci z Valdeka zemřel na úplavici, se český trůn uvolnil. Kandidáti byli dva – Jindřich, manžel Anny, nejstarší dcery Václava II, a Jan Lucemburský, ženich (snoubenec) další dcery Václava II, Elišky Přemyslovny. A protože Jan byl zatím jen ženichem, zvolen byl Jindřich.

15.srpna 1645 Mnohem početnější švédská armáda již čtvrtý měsíc neúspěšně obléhá Brno. Poslední útok byl stanoven na 15.srpen a údajně pokud by město nedobyli do odbití poledne, odtáhnou s nepořízenou. Brňané se to měli doslechnout a zvonění posunuli na jedenáctou hodinu. Ošizení Švédové se skutečně stáhli, no a Brňané na památku této pověsti zvoní poledne v jedenáct hodin. Po uzavření příměří Švédové dne 23.srpna definitivně odtáhli.

16.srpna 1419 Zemřel Václav IV, syn slavného otce Karla IV. Po slunných dnech Karlova panování přišly dny bouřlivé. Nejdříve to byl mor, potom spory se šlechtou, duchovenstvem, i s nevlastním bratrem Zikmundem. Tehdy byl dokonce dočasně internován. Potom přišel Jan Hus se svým učením. Proti němu se zpočátku nestavěl, ale další události už nezvládal. Nátlak katolické šlechty na jedné a husitů na druhé straně měly vliv i na jeho zdraví. Po defenestraci (novoměstská radnice, 1419) vedené kazatelem Janem Želivským byl raněn mrtvicí a vzápětí

zemřel. Klid neměl ani po smrti. Jak jsme již na jiném místě uvedli (viz 10.8.1420), jeho hrob v klášteře na Zbraslavi husité rozmetali a až zbytky ostatků byly dodatečně uloženy v hrobce Karla IV, pod Svatovítským chrámem.

16.srpna 1918 Českoslovenští legionáři svedli svou jedinou – a vítěznou – námořní bitvu. U jezera Bajkal narazili na jednotky Rudé armády, a nezbývalo než se skrz ně prostřílet. Vyzbrojili tři parníky a zaútočili na ruskou flotilu. Porazili ji a mohli pokračovat do Vladivostoku.

16.srpna 1921 Byl zavražděn Nikola Šuhaj, podkarpatský zbojník. Tak jako Jánošík na Slovensku, nebo Ondráš a Juráš na Moravě a ve Slezsku, i na Podkarpatské Rusi měl chudý lid své idealizované hrdiny, kteří bohatým brali a potřebným rozdávali. Pro panstvo a před zákonem to však byli zločinci, které bylo třeba za každou cenu chytit a potrestat. Tak se stalo i Nikolovi. Všechny tyto postavy se staly hlavními hrdiny nejen v lidové slovesnosti, ale i v literatuře a v hudebních dílech. Hovoříme-li o Nikolu Šuhajovi, tak zde máme román od Ivana Olbrachtů – Nikola Šuhaj loupežník. Olbrachtův delší pobyt a snaha o co největší autentičnost zakarpatského prostředí jsou nejlepším doporučením všem, kteří se o Nikolovi a nejen o něm chtějí dozvědět více, aby si knihu přečetli.

17.srpna 1753... V Ďarmotech (dnešní Maďarsko) se narodil osvícenec Josef Dobrovský. Vyrůstal v německém prostředí, a přesto osobně přispěl k záchraně českého jazyka. Od obrozenců se ale dočkal i nevděku. Když veřejně prohlásil, že Rukopis zelenohorský je falzifikát, čeští vlastenci se od něj odvrátili. „Slavizující Němec“ měl oproti buditelům pravdu ...

17.srpna 1869 V Brně byl zahájen provoz koněspřežné tramvajové linky. Brněnská „šalina“ jezdila od šesti hodin ráno do deseti večer. Za svezení se platilo 15 krejcarů, což byla čtvrtina denní mzdy zednického mistra. Linka byla první v českých zemích.

18.srpna 1826 Zcela vyhořel hrad Křivoklát.

18.srpna 1830 Narodil se budoucí císař František Josef. Stal se z něj nejdéle vládnoucí panovník v českých zemích. 68 roků jeho vlády bylo poznamenáno celou řadou společenských i sociálních přeměn, se kterými ne vždy dokázal držet krok. Nebyla to jen průmyslová a vědecko-technická revoluce, ale především předvečer a začátek první světové války. Hodnotit císaře, uherského a českého krále z dynastie habsbursko-lotrinské by asi nebylo vhodné při výročí jeho narození. Vráťme se k tomu u výročí jeho smrti v polovině války, 21.listopadu 1916.

20.srpna 1400 Václav IV. byl sesazen z římského trůnu. Bylo to vyústění dlouhodobých sporů, které Václav nebyl schopen včas a efektivně řešit. Kurfiřti výslovně mezi jiným uvedli, že to bylo z důvodů „nepotřebnosti, nečinnosti a nedbalosti“. Své sesazení Václav sice neuznával, ale nebylo mu to nic platné. Jeho nástupcem byl zvolen hned na druhý den Ruprecht III.Falcký.

20.srpna 1891 byla slavnostně otevřena pražská rozhledna na Petříně. Její výstavba trvala pět měsíců. Čeští architekti se inspirovali Eiffelovou věží v Paříži. Petřín ročně přivítá až tři čtvrtě milionu lidí.

21.srpna 1751 Marie Terezie vyhláší „válku požárům“. Vydává takzvaný Ohňový patent, podle kterého každá chalupa musí mít zděný komín, každá vesnice signální zvonici a nočního hlídače, který by při požáru zvonil na poplach.

21.srpna 1791 V pražském Klementinu byla zahájena Průmyslová výstava, první na evropské pevnině. Navštívil ji i císař Leopold II, který byl v těch dnech v Praze korunován českým králem.

21.srpna 1968 V noci z 20. na 21.srpna překročily naše hranice nejprve jednotky NDR, potom Maďarska, Polska a Sovětského svazu. Rumunsko a Albánie se invaze neúčastnily. Všichni kromě Sovětů naši zemi opustili na podzim téhož roku, sovětské jednotky až v roce 1991. Invaze vojsk Varšavské smlouvy znamenala konec demokratizačního procesu Pražského jara.

22.srpna 1785 Císař Svaté říše římské a český král Josef II. zrušil nevolnictví, nebo, jak to označil ve svém patentu, „tělesné poddanství“. Byl to jeden z jeho nejvýznamnějších počinů. Zajímavé je, že v českých zemích zákon platil už od roku 1781, a v Uhrách, tedy i na Slovensku, až od uvedeného dne.

23.srpna 1851 Narodil se Alois Jirásek. Už ve škole v rodném Hronově se ukazoval jako talent, ale výtvarný. Až na německém benediktinském gymnáziu v Broumově se dostal k české literatuře, a to ne ve škole – ale zaujaly jej české knihy ve výkladě místního knihkupectví. Byla to Česká čítací kniha pro gymnázia, sestavená F.L.Čelakovským, a výtisk Rukopisu královédvorského. Poté Broumov opustil a pokračoval ve studiu na českém gymnáziu v Hradci Králové. Už tehdy byl rozhodnut pro studium dějepisu. Přihlásil se na filozofickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze. Tu ukončil, až když dva roky učil jako suplent na gymnáziu v Litomyšli. Stále však toužil dostat se do Prahy. To se mu splnilo v roce 1888. Již jako ženatý začal učit na gymnáziu v Žitné ulici. Zde učil jednadvacet let, až do odchodu do penze.

Jeho rodinný i společenský život byl bohatý, ale každou volnou chvíli věnoval studiu a psaní. Žel, nemáme zde dostatek prostoru na jeho životopis ani na popis jeho obsáhlého díla. Jistě si mnozí z vás pamatujete ze školních let nejen na Jirásků, ale i na povinnou četbu jeho knih. Proto si jen něco z toho připomeneme.

Zaměřoval se hlavně na husitství (Proti všem, Bratrstvo), na dobu pobělohorskou (Temno, Psohlavci), a i na národní obrození (F.L.Věk, Filosofská historie). Známé jsou i jeho divadelní hry (Jan Žižka, Vojnarka, Lucerna). Některá díla byla zfilmovaná, jiná se dodnes hrají na divadelních scénách. Nelze zapomenout na čtyřdílnou kroniku U nás, která byla ve své době přijata s nadšením. A také nakonec nelze opomenout převyprávěné Staré pověsti české jako něco, co posouvá českou historii do dávného neznáma, které by staří Římané označili jako „hic sun leones – zde jsou lvi“.

Ve své době byl Jirásek uctíván jako modla. Knihy psal pro národ a jeho vyšší vzdělanost.

A že mu byla a je vyčítána určitá míra fabulace? Nesmíme zapomínat, z čeho vycházel a kam směřoval. Historická věda mnohé tehdy neznala a Jirásek ji nemohl nahradit. Nakonec, nepsal kroniky ani vědecké práce, psal pro lid a jeho sebeuvědomování. Cílem bylo nejen vzdělávat, ale i vést k vlastenectví a k národní hrdosti. Že byl několikrát navržen na Nobelovu cenu, vypovídá víc, než dnešní poměrně laxní přístup k jeho dílu.

24.srpna 1290 Byl popraven Závíš z Falkenštejna. Před branami tehdy ještě hradu Hluboká přemyslovský levoboček Mikuláš Opavský výhrůžným hlasem volá: „Otevřte brány, nebo zhyne!“ Vítkovci však odmítli hrad vydat a tím byl osud Závíše zpečetěn.

Závíš byl velmi zajímavou postavou českých dějin. Jako příslušník krumlovské větve Vítkovců a představitel českého panstva byl v opozici vůči Přemyslu Otakarovi II. a jeho politice. Byl pokládán za jednoho ze zrádců Přemysla při bitvě na Moravském poli. Ne že by zradil v boji, on se bitvy jen nezúčastnil.

Po smrti Otakara II. byl jeho mladičkový syn Václav dán do výchovy (lépe řečeno do internace) poručníkovi – markraběti Otovi Braniborskému. Česká šlechta, hlavně díky biskupovi Tobiášovi z Bechyně a nejvyššímu hofmistrovovi Purkartovi z Janovic nakonec prosadila, že Václav se jako dvanáctiletý mohl vrátit do Prahy. Při panování mu byli oba jmenovaní šlechtici dobrými rádci až do návratu královny vdovy Kunhuty ke dvoru. Doprovázel ji jako partner Závíš z Falkenštejna. Ten se stal regentem za nezletilého Václava II. a začal rozhodovat o poměrech v Čechách. A nejen tam. Vzněsl nároky na jižní země (Rakousko, Štýrsko), které kdysi přemyslovcům patřily. To rozhněvalo Otakarova přemožitele Rudolfa I.Habsburského (římského krále), který se spojil se Závíšovými nepřáteli a za pomoci dcery Guty, nyní manželky

Václava II, jej i u Václava natolik pomluvil, že ten nechal Závíše zatknout a, jak je výše uvedeno, i popravit. Co asi procházelo myslí Závíše před popravou? Možná Caesarův výrok: „Zradu mám rád, zrádce nenávidím.“ Snad ještě taková zajímavost – Závíšovi projevoval sympatie zpočátku i Rudolf a jako chlapec a tinedžer ho obdivoval i Václav.

26.srpna 1278 V bitvě na Moravském poli umírá Přemysl Otakar II. Uchovaný žalozpěv zní: „Český král padl v poli slávy. V pláč propukněte usedavý, sirotci, vdovy! Klopme hlavy!“ Římský král Rudolf I.Habsburský zvítězil za cenu provinění se proti pravidlům rytířského boje, když z boku útočící nepřátelský oddíl pokřikem „utíkají“ zmátl české vojsko natolik, že se rozložilo. Bitva netrvala dlouho, byla záležitostí jezdeckva, pěchota prakticky nepřišla ke slovu. V boji muže proti muži český král padl. Vojáci se dali na útěk. Proč k bitvě došlo? Česká koruna dosáhla za Přemyslovy vlády obrovského rozmachu. Chystala se volba nového římského krále a Otakar nepochyboval, že kurfiřti zvolí jeho. Neuplácel, nesliboval, neintrikoval. Avšak mocný král by kurfiřtům nevyhovoval, a tak zvolili chudobného hraběte Rudolfa. Ten poté Otakara obvinil z nezákonného držení řady území. Otakarovi nezbylo, než se bránit. Problémy nastaly již zradou části domácí šlechty (viz text k 24.8.1290). O samotné bitvě jsme již psali. Co následovalo? Lid doufal, že se Přemysl Otakar II – tak jako blaničtí rytíři – vrátí, a tak Rudolf dal tělo mrtvého krále vystavit ve františkánském klášteře ve Vídni, a to na 30 týdnů. Až na jaře 1279 dovolil ostatky Otakara II převézt do Znojma a až po dalších 18 letech byl Otakar II pochován v Praze.

26.srpna 1346 Slepý český král Jan Lucemburský zemřel jako pravý vladař-rytíř na poli válečném. V čele asi pěti set těžkooděnců a v doprovodu syna, budoucího císaře Karla IV, spolu s Francouzi bojoval u Kresčaku (Crécy) na severu Francie proti Angličanům. Bitva to byla z různých příčin předem ztracená. Ještě předtím, než padl pod ranami Angličanů, pronesl slova, která se dostala do letopisů: Toho bohdá nebude, aby český král z boje utíkal!

26.srpna 1896 Narodil se Josef Mašín. Důstojník a generál in memoriam se v roce 1939 odmítl podrobit německým okupantům a spolu s Václavem Morávkem a Josefem Balabánem vytvořili v Protektorátu Čechy a Morava odbojovou skupinu, vykazující zpravodajskou i sabotažní činnost. Pod jménem Tři králové se stali legendou. V roce 1941 byl zatčen gestapem a za heydrichiádu popraven. Byl otcem bratří Mašínů, kteří byli zapojeni do protikomunistického odboje.

26.srpna 1992 V brněnské vile Tugendhat byla podepsána dohoda o rozdělení Československa.

27.srpna 1238 V Brně založen špitál sv.Ducha, předchůdce dnešní Fakultní nemocnice sv.Anny.

27.srpna 1955 V tento den poprvé vyšla Guinnessova kniha rekordů, která se stala světovým bestsellerem. Slouží jako záznam překonávání osobních limitů a rekordů světových. České vydání zaznamenává i rekordy naše.

28.srpna 1791 Wolfgang Amadeus Mozart přijel na svou třetí – a poslední – návštěvu Prahy.

28.srpna 1867 Do Prahy se již podruhé vracejí české korunovační klenoty. Tentokrát byly uloženy ve Vídni z bezpečnostních důvodů kvůli prusko-rakouské válce.

29.srpna 1526 Při válečném tažení proti Turkům, kteří se tlačili pod vedením sultána Sulejmana I z Balkánu do střední Evropy, padl český král Ludvík Jagellonský. Nejenže utrpěl těžkou porážku u Moháče (Mohác, poblíž maďarsko-chorvatské hranice), ale on sám při útěku z bojiště zapadl i s koněm a v plné zbroji do tamních skoro bezedných bažin.

Všimli jste si, že v srpnu padli v boji tři čeští králové? Pro Ludvíka zase bylo osudné číslo šest. Se šestkou na konci letopočtu se narodil (1506), ujal vlády (1516) i zemřel (1526). Jeho smrt znamenala konec Jagellonců na českém i uherském trůně. Vytvořil se prostor pro Habsburky.

30.srpna 1953 Byla otevřena brněnská zoologická zahrada.

31.srpna 1914 V rámci francouzské cizinecké legie vznikla česká Rota Nazdar. Na jejím základě později vznikla československá legie ve Francii.

I když v létě je méně času na čtení, i tak vám doporučíme tři zajímavé knihy:

František Niedl – Pach krve (vydavatelství MOBA)

Soupeření o moc v Čechách za Jana Lucemburského chce Jan řešit povoláním svých podporovatelů a rádců do Prahy. Ti však velmi nepomohli, soupeření o moc pokračuje, neklidné časy v království českém neustávají ...

František Niedl – Cesty rytířů (vydavatelství MOBA)

Autor skvěle vykresluje vztahy na dvoře Jana Lucemburského.

Dan Carlin – Hardcore historie (Tvrdé jádro historie, vydavatelství Jan Melvil Publishing)

Spisovatel nabízí nový pohled na známé momenty historie (pád Římské říše, středověký hladomor atd). S touto knihou si historii zamiluje i ten, kdo k ní doposud vztah nenašel ...

Víte, proč se říká ...

Drž se ševče svého kopyta Musíme se vrátit až do doby vlády Alexandra Velkého. Na jeho dvoře žil Apellés, pokládáný za nejlepšího malíře. I on však našel svého kritika. Byl jím švec, který si všiml, že na jednom jeho obraze má jedna z postav na jednom ze sandálů o jedno poutko méně než na druhém. Apellés výtku přijal a poutko domaloval. Namyšlený švec zanechal ševcování a dal se na kritiku obrazů. Tam samozřejmě nemohl uspět a byl jen pro smích. Apellés tehdy řekl: Ne sutor supra crepidam (Není švec nad sandál). Chtěl tím říci, že ševcovu kritiku přijme, jen když se bude týkat obuvi, kde je odborníkem. I náš výše uvedený výrok vystihuje podstatu problému: Každý ať se vyjadřuje jen k tomu, v čem je odborníkem ...

Mladí ležáci, staří žebráci V dobách, kdy ještě existovala vězení pro dlužníky, mohl pán, tonoucí v dluhách, místo sebe poslat do vězení náhradníka – ležáka. Až do doby, než pán vyběděl z dluhů, musel ležáka živit, napájet a šatit. Ležáci to samozřejmě využívali, odležené dny si nechali dobře zaplatit. Tak odvykli poctivé práci a ve stáří se z nich stávali žebráci.

Rubriku **Co možná nevíte** žel musíme tentokrát pro nedostatek místa vynechat, protože srpnové kalendárium bylo rozsáhlejší, než jindy. V září se ale i k ní vrátíme!

(jn)

Všem členům a jejich rodinám přejeme hodně zdraví a příjemné prožití zbytku školních prázdnin a všichni věříme, že černé scénáře o třetí vlně se nenaplní a na podzim se konečně vrátíme „do normálu“.

výbor Českého spolku Bratislava

Bratislava 1.srpna 2021